

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	4Sžo/61/2014
Identifikačné číslo spisu:	6012201329
Dátum vydania rozhodnutia:	05.05.2015
Meno a priezvisko:	JUDr. Jana Zemková
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2015:6012201329.2

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci navrhovateľa: C. C., nar. XX.XX.XXXX, trvale bytom T. XX/XX, N. E., proti odporcovi: Centrum právnej pomoci, Kancelária Banská Bystrica, Trieda SNP 75, Banská Bystrica, v konaní o preskúmanie zákonnosti postupu a rozhodnutí odporcu vo veciach sp.zn. 5N 3768/12 zo dňa 14. novembra 2012, sp.zn. 5N 3307/12 zo dňa 30. novembra 2012, sp.zn. 5N 3663/12 zo dňa 30. novembra 2012, sp.zn. 5N 3767/12 zo dňa 14. novembra 2012, konajúc o odvolaní navrhovateľa proti uzneseniu Krajského súdu v Banskej Bystrici č.k. 23Sp/17/2012-84 zo dňa 19. mája 2014, jednomyseľne takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky uznesenie Krajského súdu v Banskej Bystrici č.k. 23Sp/17/2012-84 zo dňa 19. mája 2014 p o t v r d z u j e .

Navrhovateľovi právo na náhradu trov odvolacieho konania n e p r i z n á v a .

Odôvodnenie

I.

Napadnutým uznesením Krajský súd v Banskej Bystrici podľa § 138 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „O.s.p.“) nepriznal navrhovateľovi oslobodenie od súdnych poplatkov.

V odôvodnení uznesenia krajský súd vychádzal z obsahu ustanovenia § 138 ods. 1 O.s.p., ktoré umožňuje vyhovieť žiadosti o oslobodenie od súdnych poplatkov iba v prípade, ak sú kumulatívne spojené obidve podmienky, teda odôvodnenosť z pohľadu pomerov účastníka a zároveň sa nejedná o svojvoľné alebo zrejme bezúspešné uplatňovanie alebo bránenie práva.

Čo sa týka splnenia podmienok pre oslobodenie navrhovateľa od zaplatenia súdnych poplatkov krajský súd skúmal predpoklady pre uplatnenie tohto nároku.

Vo veci sp. zn. 23Sp/17/2012 žiadateľ o poskytnutie právnej pomoci žiadal o ustanovenie zástupcu z

radov advokátov vo veci sp. zn. 14C/170/2010 vo veci dovolania. V rovnakej veci bola doručená aj ďalšia žiadosť žiadateľa - navrhovateľa zo dňa 22.10.2012 zaevidovaná pod sp.zn. 5N 3663/12. V danom prípade sa teda jedná o prekážku litispendencie, bráni teda konaniu prekážka začatia konania, čo nemôže vylúčiť zrejmu bezúspešnosť sporu.

Vo veci sp.zn. 23Sp/18/2012 žiadal žiadateľ o poskytnutie právnej pomoci v súvislosti s náhradou nemajetkovej ujmy z titulu neoprávneného zásahu do osobnostných práv navrhovateľa a jeho manželky. Právoplatný oslobodzujúci rozsudok je zo dňa 17.01.2007. Žiadateľ o poskytnutie právnej pomoci si uplatnil svoje právo na súde dňa 30.05.2011 t.j. po uplynutí trojročnej premlčacej lehoty, je tu dôvodné nebezpečenstvo, že došlo už k premlčaniu peňažného nároku, a že navrhovateľ nebude v konaní úspešný.

Vo veci vedenej pod sp.zn. 23Sp/19/2012 nebol priznaný navrhovateľovi nárok na poskytnutie právnej pomoci v podstate z toho dôvodu, že navrhovateľ - žiadateľ žiadal o poskytnutie právnej pomoci vo veci dovolania proti rozsudku Krajského súdu v Banskej Bystrici sp.zn. 16Co/2018/2012, proti ktorému dovolanie nebolo prípustné a neboli vykázané ani žiadne také ďalšie znaky, ktoré by umožňovali prípustnosť dovolania podľa § 237 a 238 O.s.p.

Vo veci sp.zn. 23Sp/20/2012 žiadateľ - navrhovateľ požiadal Centrum právnej pomoci o poskytnutie právnej pomoci o zaplatenie 66 387,84 €, žiadosť bola doručená Centru dňa 30.10.2012. Žiadateľ v žiadosti uviedol, že žiada o poskytnutie právnej pomoci z radov advokátov vo veci sp.zn. 5C/248/2010. V rovnakej veci bolo Centru doručená už žiadosť dňa 22.10.2012 zaevidovaná pod sp.zn. 5N 3665/12. v ktorej centrum ešte len rozhodne o poskytnutí právnej pomoci, jednalo sa o prekážku litispendencie, preto nie je možné vylúčiť zrejmu bezúspešnosť sporu.

Krajský súd preskúmaval zákonnosť rozhodnutí a postupu správneho orgánu len v rozsahu a z dôvodov uvedených v žalobách (§ 250j ods. 1 O.s.p.). Navrhovateľ v opravných prostriedkoch len všeobecne poukazoval na porušovanie jeho práv a zaujatosť správneho orgánu a súdu neuviedol (žiadne konkrétne porušenie zákonnosti zo strany správneho orgánu), čím vlastne vytvoril stav, keď súdu nedal možnosť zaoberať sa zisťovaním, ktoré by mohlo mať za následok zrušenie napadnutých rozhodnutí pre nezákonnosť. Súd nie je povinný za navrhovateľa hľadať dôvody na nezákonnosť napadnutých rozhodnutí. Vzhľadom k uvedeným skutočnostiam preto neboli splnené podmienky na vylúčenie zrejmej bezúspešnosti sporov. Súd potom neskúmal podmienku a to majetkové pomery účastníka. nakoľko pre oslobodenie od oslobodenia od súdneho poplatku musia byť splnené obidve podmienky.

Pretože nebol splnený už jeden z dvoch predpokladov pre oslobodenie od súdneho poplatku v zmysle § 138 ods. 1 O.s.p. súd nepriznal žalobcovi oslobodenie od súdnych poplatkov.

Novelou Občianskeho súdneho poriadku (zákon č. 332/2011 Z.z.) účinnou od 1. januára 2012 bola právna úprava ustanovenia § 30 O.s.p. zmenená tak, že sa odstránila možnosť súdu skúmať predpoklady účastníka na oslobodenie od súdnych poplatkov v prípade podania žiadosti o ustanovenie advokáta a celá agenda takejto špecifickej právnej pomoci sociálne slabším účastníkom konania bola ponechaná výlučne v kompetencii Centra právnej pomoci zriadeného zákonom č. 327/2005 Z. z. o poskytovaní právnej pomoci osobám v materiálnej núdzi.

S ohľadom na vyššie uvedené skutočnosti súd rozhodol tak, ako je uvedené vo výroku tohto rozhodnutia.

II.

Proti tomuto uzneseniu podal navrhovateľ v zákonnej lehote podľa § 204 ods. 1 O.s.p. v spojení s § 246c ods. 1 veta prvá O.s.p. odvolanie, kde opätovne žiadal o ustanovenie zástupcov z radov advokátov, pretože podľa neho každý má právo na poskytnutie bezplatnej právnej pomoci, aj keď príjmy žiadateľa prevyšujú hranicu materiálnej núdze.

Uviedol, že je invalidný dôchodca a jeho mzda - dôchodok je pod hranicou minimálnej mzdy. Ustanovenie zástupcov z radu advokátov je na to, aby boli plne chránené práva dotknutej osoby, pretože právna pomoc sa poskytuje osobám, ktoré nemajú dostatočné prostriedky a takáto pomoc je plne potrebná na zabezpečenie prístupu k spravodlivosti. Ďalej poukázal, že odporca ho nemôže zastupovať, pretože mu spôsobil značnú škodu a voči nemu sa vedie súdne konanie. Ak by ho odporca zastupoval, viedlo by to v danej veci k zaujatosti.

III.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd odvolací (§ 10 ods. 2 v spojení s § 246c ods. 1 veta prvá O.s.p.) preskúmal napadnuté uznesenie krajského súdu z dôvodov a v rozsahu uvedených v odvolaní žalobcu (§ 212 ods. 1 O.s.p. v spojení s § 246c veta prvá O.s.p.) postupom bez nariadenia odvolacieho pojednávania (§ 214 ods. 2 O.s.p.) a dospel k záveru, že odvolaniu žalobcu proti uzneseniu o nepriznaní oslobodenia od súdnych poplatkov nie je možné vyhovieť.

Podľa § 138 ods. 1 O.s.p. na návrh môže súd priznať účastníkovi celkom alebo sčasti oslobodenie od súdnych poplatkov, ak to pomery účastníka odôvodňujú a ak nejde o svojvoľné alebo zrejme bezúspešné uplatňovanie alebo bránenie práva. Ak nerozhodne súd inak, vzťahuje sa oslobodenie na celé konanie a má i spätnú účinnosť; poplatky zaplatené pred rozhodnutím sa však nevracajú.

Podľa § 246c ods. 1 O.s.p. pre riešenie otázok, ktoré nie sú priamo upravené v tejto časti sa použijú primerane ustanovenia prvej, tretej a štvrtej časti tohto zákona. Opravný prostriedok je prípustný, len ak je to ustanovené v tejto časti. Proti rozhodnutiu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky opravný prostriedok nie je prípustný.

Zákonodarca v citovanom ustanovení O.s.p. pripúšťa možnosť čiastočného, prípadne úplného oslobodenia od súdnych poplatkov. Predpokladom priznania oslobodenia od súdnych poplatkov je v prvom rade samotná žiadosť účastníka konania, preukázanie dôvodov spočívajúcich v majetkových, sociálnych, finančných a pod. pomeroch účastníka, odôvodňujúcich oslobodenie od súdnych poplatkov a súčasne preukázanie, že nejde o svojvoľné alebo bezúspešné uplatňovanie alebo bránenie práva. Povinnosťou súdu je skúmať splnenie podmienok pre oslobodenie od súdnych poplatkov v každom prípade individuálne a to aj vzhľadom na individuálnosť každého konania.

Účelom ustanovenia § 138 O.s.p. je, aby účastníkovi nebolo len pre jeho majetkové a sociálne pomery znemožnené uplatňovať alebo brániť svoje právo. Pre priznanie oslobodenia od súdnych poplatkov musia byť súčasne splnené dve podmienky. Prvou je nepriaznivá finančná, resp. majetková situácia a druhou skutočnosť, že nejde o svojvoľné alebo zrejme bezúspešné uplatňovanie alebo bránenie práva (teda pravdepodobnosť úspechu v ďalšom konaní na strane žiadateľa). V prípade fyzických osôb sa prihliada aj na osobné i rodinné pomery. Oprávnenosť žiadosti preto súd hodnotí z hľadiska splnenia podmienok, pričom vychádza zo skutočností preukázaných žiadateľom.

O oslobodení od súdnych poplatkov v zmysle uvedeného zákonného ustanovenia súd rozhodne na návrh účastníka konania, ku ktorému je tento povinný pripojiť listinné dôkazy deklarujúce jeho majetkové pomery. Čo sa týka splnenia podmienok pre oslobodenie navrhovateľa od zaplatenia súdnych poplatkov, súd skúmal predpoklady pre uplatnenie tohto nároku. Krajský súd sa vo svojom rozhodnutí zaoberal otázkou svojvoľného alebo zrejme bezúspešného uplatňovania alebo bránenia práva navrhovateľom. Odvolací súd má za to, že krajský súd správne vyhodnotil skutočnosť, že neboli splnené podmienky na vylúčenie zrejmej bezúspešnosti sporov. Potom neskúmal podmienku a to majetkové pomery účastníka, nakoľko pre oslobodenia od súdneho poplatku musia byť splnené obidve podmienky súčasne. Pretože nebol splnený už jeden z dvoch predpokladov pre oslobodenie od súdneho poplatku v zmysle § 138 ods. 1 O.s.p., súd nepriznal žalobcovi oslobodenie od súdnych poplatkov.

Súd ďalej poukazuje na novelu O.s.p. (zákon č. 332/2011 Z.z.) účinnou od 01.01.2012, kde bola právna

úprava ustanovenia § 30 O.s.p. zmenená tak, že v prípade podania žiadosti o ustanovenie advokáta sa celá agenda takejto špecifickej právnej pomoci sociálne slabším účastníkom konania ponecháva výlučne v kompetencii Centra právnej pomoci zriadeného zákonom č. 327/2005 Z.z. o poskytovaní právnej pomoci osobám v materiálnej núdzi.

Vzhľadom na uvedené Najvyšší súd Slovenskej republiky napadnuté uznesenie krajského súdu podľa § 219 ods. 1 a 2 O.s.p. potvrdil, pretože krajský súd vo veci rozhodol po vecnej i právnej stránke správne a jeho postup pri rozhodovaní o návrhu žalobcu na oslobodenie od súdneho poplatku maximálne rešpektoval a chránil jeho práva na spravodlivý súdny proces.

Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky v pomere hlasov 3:0 (§ 3 ods. 9 veta tretia zákona č. 757/2004 Z.z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení účinnom od 1. mája 2011).

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu opravný prostriedok nie je prípustný.